

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
О.О.БОГОМОЛЬЦЯ**

Навчально-науковий інститут медицини

**Кафедра внутрішньої медицини з курсом кардіології та ревматології,
кафедра внутрішньої медицини з курсом гастроентерології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
Національного медичного університету
імені О.О.Богомольця
з науково-педагогічної та навчальної роботи,
доктор медичних наук, професор

Олег ВЛАСЕНКО

«31» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи ревматології, клінічні аспекти пульмонології

Освітній рівень: другий (магістерський)

Галузі знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність: 222 Медицина

Освітня програма: ОПП Медицина

2026-2027 навчальний рік

Робоча програма «Основи ревматології, клінічні аспекти пульмонології» для здобувачів вищої освіти за освітнім рівнем другим (магістерським), спеціальністю 222 Медицина 5 курсу Навчально-наукового інституту медицини, факультету підготовки лікарів для Збройних Сил України

Розробники:

Мостбауер Г.В., к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини з курсом кардіології та ревматології

Обговорено та схвалено на засіданні циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін

д.мед.н., професор (Яременко О.Б.)

Перезатверджено:

на 20__/20__ н.р. _____ « » 20__ р. протокол №

(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ « » 20__ р. протокол №

(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ « » 20__ р. протокол №

(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ « » 20__ р. протокол №

(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ « » 20__ р. протокол №

(підпис) (ПБ)

**1. Опис навчальної дисципліни ВК 5.12. Основи ревматології,
клінічні аспекти пульмонології**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u>	Вибіркова
Модулів – 1	Спеціальність <u>222 Медицина</u>	Рік підготовки
Змістових модулів – 1		5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр
(назва)		
Загальна кількість кредитів/годин – 3/90		9-10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Освітній рівень <u>Другий (магістерський)</u>	Лекції
		- Год
		Практичні
		30 год
		Лабораторні
		- Год
		Самостійна робота
		60 год, з них
		Індивідуальні завдання
		1 год
		Вид контролю
		Диференційований залік

2. Мета, очікувані результати навчання та критерії оцінювання результатів навчання

Мета. Формування здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань і захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

Перелік компетентностей:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння змісту професійної діяльності та відповідальності за неї.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей для всіх членів суспільства та гендерних проблем.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

ФК 21. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук на рівні, достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.

ПРН 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних, інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

ПРН 25. Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовами, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

Результати навчання:

Знати:

- Стандартні схеми опитування та клінічного обстеження пацієнтів із захворюваннями органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Провідні симптоми або синдроми захворювань у ревматології та пульмонології.
- Алгоритми діагностики захворювань органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Інструментальні методи дослідження в ревматології та пульмонології, показання до їх застосування та інтерпретацію результатів.
- Критерії встановлення попереднього та клінічного діагнозів при захворюваннях органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Диференційну діагностику захворювань органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Клініко-фармакологічну характеристику антибактеріальних, протигрибкових, бронхолітичних, муколітичних лікарських засобів, інгаляційних і системних глюкокортикоїдів.
- Принципи раціональної фармакотерапії захворювань органів дихання.
- Алгоритми та стандарти лікування захворювань органів дихання.
- Первинну та вторинну профілактику захворювань органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Етичні принципи при роботі з пацієнтами.

- Принципи професійної та академічної доброчесності.

Вміти:

- Збирати медичну інформацію та аналізувати клінічні дані пацієнтів із захворюваннями органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Визначати провідний клінічний симптом або синдром у пацієнтів із захворюваннями органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Встановлювати попередній діагноз захворювань органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Визначати необхідний обсяг лабораторних та інструментальних досліджень та оцінювати їх результати у пацієнтів із захворюваннями органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Здійснювати диференціальну діагностику захворювань органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Встановлювати клінічний діагноз захворювань органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Обґрунтовувати вибір і призначати раціональну фармакотерапію пацієнтам із захворюваннями органів дихання відповідно до попереднього клінічного діагнозу, чинних алгоритмів і стандартів лікування.
- Проводити первинну та вторинну профілактику захворювань органів дихання, кістково-м'язової системи та сполучної тканини.
- Вести медичну документацію, у тому числі електронні форми.
- Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами.
- Дотримуватися професійної та академічної доброчесності.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальної діяльності студентів регламентовано Положенням про «Порядок оцінювання знань студентів під час поточного та кінцевого контролю з дисципліни в НМУ імені О.О. Богомольця (зі змінами та доповненнями)» (протокол засідання Вченої ради НМУ імені О.О. Богомольця № 4 від 28.11.2023 р.).

Поточний та підсумковий контроль є контрольними заходами, які проводяться в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця (далі НМУ) для визначення відповідності рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне корегування освітнього процесу за відповідними напрямками підготовки та спеціальностями НМУ.

Критерії оцінювання знань визначають рівень теоретичної підготовки студентів, зокрема глибину розуміння навчального матеріалу, точність відтворення понять і визначень, логічність викладу, здатність встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та застосовувати отримані знання для розв'язання навчальних і клінічних завдань. Оцінювання знань також враховує вміння аналізувати інформацію, робити узагальнення та формулювати обґрунтовані висновки. Система оцінювання знань студентів з дисципліни включає поточний та кінцевий контроль знань, оцінювання результатів практик, атестація здобувачів вищої освіти за освітнім рівнем «Медицина».

За кожний етап заняття і елемент поточного контролю студент отримує традиційну оцінку «5-4-3-2», із яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття, яка конвертується у бали згідно шкали (розподілу), що передбачена робочою навчальною програмою. У випадку, якщо під час формування середньої арифметичної традиційної оцінки за заняття студент отримує «2», то дана оцінка конвертується у 0 балів. За поточне навчання здобувач може отримати максимально 200 балів.

Результати контролю рівня знань, кожної складової заняття, зокрема, тестових завдань оцінюють згідно даної шкали:

59 % та менше правильних відповідей – оцінка «2»

60-74% правильних відповідей – оцінка «3»

75-89% правильних відповідей – оцінка «4»

90-100% правильних відповідей – оцінка «5».

Оцінка «5» ставиться, якщо студент:

Демонструє глибокі, системні та ґрунтовні знання навчального матеріалу, вільно володіє професійною термінологією, правильно інтерпретує клінічні дані, обґрунтовує діагностичну та лікувальну тактику, самостійно аналізує клінічні ситуації, безпомилково виконує практичні навички та застосовує набуті знання у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях.

Оцінка «4» ставиться, якщо студент:

Демонструє достатньо повні та ґрунтовні знання навчального матеріалу, правильно відповідає на основні питання, володіє практичними навичками, здатний застосовувати знання у типових клінічних ситуаціях, проте допускає окремі несуттєві помилки, які самостійно виправляє після уточнення викладача.

Оцінка «3» ставиться, якщо студент:

Засвоїв основний матеріал у межах програми, володіє базовими поняттями та практичними навичками, але відповіді є неповними, недостатньо аргументованими, допускаються помилки та неточності, для виконання практичних завдань або аналізу клінічних ситуацій потребує допомоги викладача.

Оцінка «2» ставиться, якщо студент:

Не засвоїв значної частини навчального матеріалу, не володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками, не може самостійно вирішувати типові клінічні завдання, допускає грубі помилки, що свідчать про недостатній рівень сформованості фахових компетентностей.

Кінцевий контроль проводять у формі диференційованого заліку (9-10 семестри). Оцінка результатів диференційованого заліку здійснюється за 200-

бальною системою контролю знань, прийнятою в університеті та національною шкалою і відображається у відповідних відомостях.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні симптоми та синдроми в ревматології

Основні симптоми: біль у суглобах, хребті, кістках і навколосуглобових ділянках; біль у м'язах і м'язова слабкість; ранкова скутість; лихоманка, схуднення; симптоми ураження шкіри, слизових оболонок, судин, органа зору, шлунково-кишкового тракту, ЛОР-органів, легень, нервової системи, нирок і серцево-судинної системи.

Основні синдроми: суглобовий синдром, синдром болю в спині, м'язовий синдром, антифосфоліпідний синдром, запальний та загальнотрофічний синдроми, синдроми ураження шкіри, судин, слизових оболонок та внутрішніх органів.

Тема 2. Інструментальні методи дослідження в ревматології

Діагностичне значення, показання, протипоказання до проведення та інтерпретація результатів інструментальних методів дослідження: рентгенографія, ультразвукове дослідження, капіляроскопія, денситометрія, магнітно-резонансна томографія (МРТ), мультиспіральна комп'ютерна томографія (КТ), КТ-ангіографія, МР-ангіографія, ангіографія, позитронно-емісійна томографія (ПЕТ), радіоізотопна сцинтиграфія, біопсія.

Тема 3. Основні симптоми та синдроми в пульмонології

Основні симптоми: кашель, виділення харкотиння, задишка, біль у грудній клітці, кровохаркання, ціаноз.

Основні синдроми: бронхообструктивний, ущільнення легеневої тканини, накопичення рідини в плевральній порожнині, порожнини в легенях, підвищеної повітряності легень, дихальної недостатності, ателектаз, пневмоторакс.

Тема 4. Інструментальні методи дослідження в пульмонології

Діагностичне значення, показання, протипоказання до проведення та інтерпретація результатів інструментальних досліджень: рентгенографія та рентгеноскопія, трансторакальне й ендобронхіальне ультразвукове дослідження, КТ, МРТ, КТ-ангіографія, позитронно-емісійна томографія, перфузійна сцинтиграфія, тораскопія і плевроскопія, торакоцентез, бронхоскопія, бронхоальвеолярний лаваж, ангіопульмонографія, біопсія, Функціональні методи дослідження (спірометрія, бодіплетизмографія, визначення дифузійної здатності легень, пікфлоуметрія, пульсоксиметрія, дослідження газового складу артеріальної крові).

Тема 5. Рациональна фармакотерапія при захворюваннях органів дихання

Клініко-фармакологічна характеристика антибактеріальних, протигрибкових, бронхолітичних, муколітичних лікарських засобів, інгаляційних і системних глюкокортикоїдів. Вибір лікарських засобів відповідно до клінічної ситуації та чинних рекомендацій. Класифікація, механізми дії, фармакокінетика, фармакодинаміка, показання, протипоказання, побічні реакції, лікарські взаємодії та принципи раціонального застосування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
		Л	П	Лаб.	Інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Основні симптоми та синдроми в ревматології	18		6			12
Тема 2. Інструментальні методи дослідження в ревматології	18		6			12
Тема 3. Основні симптоми та синдроми в пульмонології	18		6			12
Тема 4. Інструментальні методи дослідження в пульмонології	18		6			12

Тема 5. Раціональна фармакотерапія при захворюваннях органів дихання	18		6		1	11
Усього годин	90		30		1	11
					12	

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	-	-
2.		

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	-	-
2.		

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні симптоми та синдроми в ревматології	6
2.	Інструментальні методи дослідження в ревматології	6
3.	Основні симптоми та синдроми в пульмонології	6
4.	Інструментальні методи дослідження в пульмонології	6
5.	Раціональна фармакотерапія при захворюваннях органів дихання	6
Усього годин		30

8. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

1.	-	-
2.		

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка за темою практичного заняття №1 «Основні симптоми і синдроми в ревматології».	12
2.	- Підготовка за темою практичного заняття № 2 «Інструментальні методи дослідження в ревматології». - Трамбування даних інструментальних методів дослідження (рентгенограми суглобів, хребта).	12
3.	Підготовка за темою практичного заняття №3 «Основні симптоми і синдроми в пульмонології».	12
4.	- Підготовка за темою практичного заняття № 4 «Інструментальні методи дослідження в пульмонології». - Трамбування даних інструментальних методів дослідження (спірографія, рентгенограми органів грудної порожнини).	12
5.	- Підготовка за темою практичного заняття № 5 «Рациональна фармакотерапія при захворюваннях органів дихання».	11
6.	Індивідуальна робота.	1
Усього годин		60

10. Індивідуальні завдання

- Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр
- Доповідь історії хвороби на практичному занятті
- Написання тез, статей

11. Методи навчання

За джерелом знань: словесні (пояснення, лекція, бесіда, навчальна дискусія, розповідь); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні

(практична робота, опанування та відпрацювання практичних навичок); робота з книгою.

За логікою викладу навчального матеріалу: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний і традуктивний методи.

За рівнем пізнавальної активності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький методи та метод проблемного викладу.

Інтерактивні методи: рольова гра, робота у малих групах (командах), кейс-метод, творчі завдання, використання навчальних інтерактивних відеокурсів, участь у лікарських конференціях, консиліумах, мозковий штурм, дискусія, симуляційне навчання.

Дистанційні методи навчання з використанням сучасних освітніх платформ та освітніх ресурсів (платформа LIKAR.NMU, Zoom, Skype, Classroom тощо).

12.Методи та форми контролю, розподіл балів, які отримують студенти, оцінювання

Методи контролю: усний (опитування, співбесіда), письмовий, тестовий, практичний (оцінювання практичних навичок та вмінь), програмований (комп'ютерний) контроль, контроль виконання індивідуальних завдань, самоконтроль.

Система оцінювання знань студентів з дисципліни включає поточний а кінцевий контроль знань, оцінювання результатів практик, атестація здобувачів вищої освіти за освітнім рівнем «Медицина».

Поточне навчання

При організації навчання за кредитно-трансферною системою навчання використовується сесійно-модульний контроль, який передбачає наступні види контролю:

Вихідний контроль знань передбачає визначення початкового рівня знань студентів з суміжних дисциплін, який необхідний для опанування

дисципліни, яку вивчає студент. Результати вихідного контролю знань не враховують у поточному навчанні студента, оскільки вони мають тільки ознайомчий і діагностичний характер для викладача.

Поточний контроль передбачає 100% опитування студентів групи на практичному занятті з обов'язковим оцінюванням всіх складових елементів заняття – тестового контролю, усного опитування, вирішення ситуаційних задач, опису препаратів, тощо. Кожна тема заняття передбачає також проведення контролю практичних навичок. За кожний етап заняття і елемент поточного контролю студент отримує традиційну оцінку «5-4-3-2», із яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття, яка конвертується у бали згідно шкали (розподілу), що передбачена робочою навчальною програмою, яка була складена і затверджена до початку вивчення дисципліни. У випадку, якщо студент отримує «2», то дана оцінка конвертується у 0 балів.

Студент має право покращити свої знання і навички з теми, за яку отримав загальну оцінку «2» і відповідно 0 балів, впродовж наступного навчального заняття, під час поточного контролю, за регламентом кафедри, без отримання балів.

Оцінюванню також підлягають:

письмові навчальні роботи, написання яких передбачено навчальною програмою з дисципліни, та навчальні теми, які винесені як самостійна робота в позааудиторний час.

Після проведення заняття викладач оголошує студентам їхню середню оцінку.

Максимальна кількість балів, яку може накопичити студент за поточний контроль складає 200 балів.

На оцінювання індивідуальної роботи студента відводяться бали в межах максимальної кількості балів за поточний контроль, а саме в межах 200 балів за рішенням кафедри.

Сума балів за поточний контроль з урахуванням оцінювання усіх видів навчальної діяльності (аудиторної, індивідуальної) не повинна перевищувати

200 балів. Підсумковий бал за поточну діяльність визначається як арифметична сума балів за кожне заняття.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за багатобальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі. Кількість балів, що відповідає оцінці «5» вираховується шляхом ділення максимальної кількості балів за поточну навчальну діяльність, а саме 200 на кількість практичних занять. Для розрахунку оцінки «3» вираховується кількість балів, що становить 60% від максимальної кількості балів за поточну навчальну діяльність, тобто 48-50 балів, що ділиться на кількість практичних занять. Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота*		Сума
Традиційна оцінка	Конвертація у бали	
T1-T5		Максимум 200 балів
5	40	
4	32	
3	24	
2	0	

Примітка. *– 50% балів відводиться за СРС (за кожною темою)

Кінцевий контроль

Кінцевий контроль передбачає визначення рівня сформованих знань і навичок, який проводять по завершенню вивчення дисципліни. Кінцевий контроль проводять у формі диференційованого заліку.

До кінцевого контролю з дисципліни допускаються студенти при умові відвідування не менше 75% навчальних аудиторних занять (практичні заняття) із всією накопиченою сумою балів впродовж вивчення дисципліни.

У випадку, якщо здобувач вищої освіти відвідав менше, ніж 75% (пропустив більше 25% занять, відповідно - більше 1 заняття) практичних занять, то він вважається таким, який не виконав навчальну програму і навчальний план з дисципліни, а, отже, має повторно вивчити дисципліну.

Диференційований залік – це форма кінцевого контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу дисципліни на підставі результатів поточного навчання, виконання індивідуальних і контрольних заходів.

При виставленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання (максимальна кількість балів 200). Зарахування дисципліни здобувачу вищої освіти проводять диференційовано відповідно до загальної кількості накопичених ним балів, яка має бути не меншою, ніж мінімально необхідна, і відповідає мінімальному значенню оцінки Е, а отже, складає 111 балів.

При виставленні диференційованого заліку з дисципліни здобувачу вищої освіти надається право перескладання незадовільних оцінок в термін не пізніше, ніж за три дні (циклова система – за день) до проведення кінцевого контролю з метою накопичення мінімальної кількості балів для зарахування дисципліни.

Диференційний залік у вигляді окремого заняття кафедра не проводить.

Оцінювання результатів диференційованого заліку здійснюється за 200-бальною системою контролю знань, прийнятою в Університеті та за національною шкалою, і відображається у відповідних відомостях.

Форми контролю: вихідний, поточний, проміжний та кінцевий (диференційований залік).

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Порядок ліквідації академічної заборгованості

У випадку, якщо здобувач вищої освіти при такій формі контролю як диференційований залік протягом поточного контролю не набирає мінімальної кількості балів, що відповідає задовільній оцінці за ЄКТС «E», а у балах складає 111 балів, тоді автоматично отримує незадовільну оцінку і дисципліна вважається не зарахованою, а кредити, відповідно, не нараховуються.

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 6-110 балів (FX), в межах 1-59 балів (F) здобувач вищої освіти має право повторно її скласти 2 рази: один кафедральній комісії за участю зав. кафедри, а останній раз – комісії за участю завідуючого кафедри та декана, при отриманні незадовільної оцінки із дисципліни здобувач вищої освіти зобов'язаний повторно її вивчити у позанавчальний час на платній основі.

NB! Не зарахований диференційований залік перескладається як іспит і ПК – двічі. На перескладанні здобувачу вищої освіти пропонуються тестові завдання, які містять запитання з усіх тем, що включає програма вивчення дисципліни. При позитивному складанні залікових тестів студент отримує оцінку E з мінімальною кількістю балів, а саме 111 балів.

Повторне складання дисциплін із отриманими незадовільними оцінками проводять за графіком, який складає кафедра, узгоджує з деканом (інтервал між спробами або дисциплінами не менше 3 днів).

На можливість складання здобувачем вищої освіти диференційованого заліку з дисципліни не впливають результати складання інших дисциплін.

Засоби діагностики успішності навчання

Тестові завдання, питання для усного контролю, письмові завдання, ситуаційні (клінічні) задачі, контроль практичних навичок із використанням чек-листів, аналіз та інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних досліджень, індивідуальні завдання, результати самостійної роботи студентів.

13.Методичне забезпечення

1. Онлайн-курс на платформі дистанційного навчання LIKAR_NMU
2. Дидактичні матеріали з дисципліни

3. Методичні рекомендації до практичних занять для студентів, навчальні відеоматеріали.
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
5. Алгоритми виконання практичних навичок.
6. Стандартизовані результати лабораторних та інструментальних досліджень.
7. Симулятори, муляжі, фантоми тощо.
8. Електронний навчальний контент дисципліни.
9. Робочі зошити за темами практичних занять.
10. Тести, ситуаційні задачі, тестові завдання формату А для поточного контролю знань, вмінь і практичних навичок.

14.Рекомендована література

Основна

1. Внутрішні хвороби. У 2 частинах. Частина 1. Розділи 1-8: підручник / Л.В.Глушко, С.В.Федоров, І.М. Скрипник та ін. За ред. проф. Л.В.Глушка. – 2-е видання. К.: ВСВ «Медицина», 2022. – С. 34-129, 321-416.
2. Методичні розробки до практичних занять для студентів 4 курсу вищих медичних закладів, змістовний модуль №3, «пульмонологія». – Київ, 2024. – 89 с.
3. Клінічна фармакологія: навч. пос. / М.В. Хайтович, Г.В. Зайченко, І.О. Афанасьєва та ін.; за редакцією М.В. Хайтовича та Г.В. Зайченко. – К.: ВСВ «Медицина», 2024. – 335 с.
4. Ревматичні хвороби. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / за ред. В.М.Коваленка. Київ: Четверта хвиля, 2025. – 528 с.
5. Стандарт медичної допомоги. Раціональне застосування антибактеріальних і антифунгальних препаратів з лікувальною та профілактичною метою. Наказ МОЗ України № 1513 від 23.08.2023 «Про затвердження Стандарту медичної допомоги «Раціональне застосування

антибактерійних і антифунгальних препаратів з лікувальною та профілактичною метою».

6. Уніфікований клінічний протокол первинної, спеціалізованої та екстреної медичної допомоги «Хронічне обструктивне захворювання легень» від 20.09.2024 №1610.

7. Уніфіковані (для кафедр внутрішньої медицини No1-4) методичні розробки для практичних занять з дисципліни «Внутрішня медицина (в т.ч. клінічна фармакологія, медична генетика, клінічна імунологія та алергологія, професійні хвороби)» українською мовою для студентів 5 курсу медичних факультетів. Київ, 2022. – С. 287-406.

8. Loscalzo J, Fauci AS, Kasper DL, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL, editors. *Harrison's Principles of Internal Medicine*. 21st ed. Vol. 1-2. New York: McGraw Hill; 2022. P. 263-274, 1009-1021, 2131-2216, 2844-2880.

9. Penman ID, Ralston SH, Strachan MWJ, Hobson RP, editors. *Davidson's Principles and Practice of Medicine*. 24th ed. London: Elsevier; 2023. P. 479-556, 969-1062.

Додаткова

1. Пропедевтика внутрішньої медицини. Частина 1. Основні методи обстеження хворих в клініці внутрішніх хвороб / За ред. Нетяженка В.З. – К.: Фенікс, 2024. – 552 с.

2. Фармакологія за Рангом і Дейлом: 9-е видання: у 2 томах. Том 1 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг/ - К.: ВСВ «Медицина», 2022. – С. 215-233, 241-253, 285-287, 443-455.

3. Фармакологія за Рангом і Дейлом: 9-е видання: у 2 томах. Том 2 / Джеймс М. Ріттер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гамфрі П. Ранг/ - К.: ВСВ «Медицина», 2022. – С. 202-213, 216-228, 250-253.

4. Хронічне обструктивне захворювання легень. Клінічна настанова, заснована на доказах, 2024, 247 с.

5. Hochberg MC, Gravallesse EM, Smolen JS, van der Heijde D, Weinblatt ME, Weisman MH, editors. *Rheumatology*. 8th ed. Philadelphia: Elsevier; 2023. 2128 p.
6. Firestein GS, McInnes IB, Koretzky G, Mikuls T, Neogi T, O'Dell JR, editors. *Firestein & Kelley's Textbook of Rheumatology*. 12th ed. Philadelphia: Elsevier; 2025. 2496 p.
7. Weinberger SE, Cockrill BA, Mandel J. *Principles of Pulmonary Medicine*. 8th ed. Philadelphia: Elsevier; 2024. 448 p.

15.Рекомендовані електронні ресурси

1. https://www.eular.org/recommendations_management.cfm
2. https://dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/
3. <https://goldcopd.org/>
4. <https://www.ersnet.org/>
5. <http://www.ers-education.org/guidelines.aspx>
6. <https://www.nice.org.uk>
7. <https://www.msdmanuals.com/uk/professional>
8. <http://www.oxfordmedicaleducation.com/medicine/>
9. <https://www.rheumatology.org>
10. Компендіум: лікарські препарати. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://compendium.com.ua/>
11. Фармацевтична енциклопедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/>